

Bugarska Šerijatska sudačka škola

Dr Ismail Cambasov, *Medresetü'n-nüvvâb: anılar-belgeler* (Sofya: Ahmed Davudoğlu dostluk ve kardeşlik vakfı, 2005), str.194; Dr Ismail Cambasov, *Sofya Islam Ensitiütüsü: anılar- belgeler* (Sofya: Ahmed Davudoğlu dostluk ve kardeşlik vakfı, 2005), str. 220.

Kada se u našoj literaturi spomene Šerijatska sudačka škola ili Mekteb-i nuvvab neposredna asocijacija je prva modernizovana obrazovna institucija u Sarajevu, koju je 1889. godine ustanovila austrougarska vlast radi obrazovanja šerijatskih sudija u BiH. Vremenom je ta škola postala rasadnik moderne muslimanske odnosno bošnjačke inteligencije.

Malo je poznata činjenica da je pod istim imenom postojala još jedna takva škola na Balkanu. To je *Medresetü'n-nüvvâb* (Škola za šerijatske sudije) u Šumnu /Šumen na sjeveroistoku Bugarske. Ovoj školi posvetio je svoju dokumentovanu knjigu jedan od njenih nekadašnjih učenika- dr Ismail Cambasov. Iako je od izlaska ove knjige prošlo jedanaest godina, ima razloga da se ovdje ukratko osvrnemo na ovu školu. Druga knjiga istog autora odnosi se na historiju Islamskog instituta u Sofiji

Ideja o osnivanju Šerijatske sudačke škole u Bugarskoj javila se u vremenu nakon Balkanskih ratova. Dana 26. septembra 1913. godine potpisan je u Istanbulu ugovor o miru između Turske i Bugarske. U dodatnom protokolu uz ovaj ugovor navedeno je: "Za obrazovanje naiba biće ustanovljena jedna posebna ustanova". "Naib" je označavao kadiju ili muftiju, koji je bio na Balkanu zadužen za primjenu

šerijatskih propisa na muslimansko stanovništvo u oblasti ličnog statusa. Zbog skorog izbijanja Prvog svjetskog rata ova ugovorna obaveza nije bila izvršena.

27.maja 1919. godine dekretom bugarskog cara formirana je Uprava vjerskih poslova bugarskih muslimana. Na osnovu čl. 105 ovog akta predviđeno je uspostavljanje škole za obrazovanje muftija i njihovih zastupnika. Finansiranje ove škole je palo na državu. Akte o osnivanju ove škole pripremila je komisija od osam bugarskih alima. Bugarsko ministarstvo za vanjske poslove i vjere potvrdilo je 29. avgusta 1922. Osnovnu uredbu o *Medresetü'n-nüvvâb*, njen program i propise o unutrašnjem redu.

Škola je imala dva odsjeka: srednji (*tali*) i viši (*ali*). Na srednji odsjek su se upisivali kandidati koji su završili rušdiju a na viši oni koji su završili srednji odsjek ove škole. Srednji odsjek je trajao pet godina. Njegovi svršenci su mogli biti muallimi, imami, hatibi i pisari šerijatskih sudova.

Nastavni plan srednjeg odsjeka je obuhvatao slijedeće predmete: Kur'an i Kerim, fikih, arapski jezik i književnost, perzijski jezik i književnost, turski jezik i književnost, bugarski jezik i književnost, geografiju, opću historiju i historiju Islama, matematiku, prirodne nauke, fiziku, hemija, logika, bonton, teologija, pedagogija, bugarski zakoni, ahlak, bugarska historija i geografiju, husn-i hatt i likovni odgoj.

Nastava na višem odsjeku trajala je tri godine. Njegovi svršenci su služili kao muftije i njihovi zastupnici.

Srednji odsjek je započeo s radom 1922. godine. Od školske 1925/1926 godine do školske 1946/1947 godine, kada je ova škola zatvorena, ovaj odsjek

je završilo 677 maturanta iz svih dijelova Bugarske. Viši odsjek je djelovao u periodu 1930 do 1945 godine. Njega je završilo 67 diplomanata.

Ova era procvata islamskog školstva u Bugarskoj okončana je nakon Drugog svjetskog rata, kada je komunistički režim zatvorio *Medresetü'n-nüvvâb*. Ona je pretvorena u Tursku gimnaziju Nazim Hikmet, dok i ona nije zatvorena U vremenu koje je slijedilo vjerski život u Bugarskoj su vodili svršenci ove škole, koji nisu emigrirali Tursku. U najteže doba po muslimane u Bugarskoj, 1980-tih kada je vršena kampanja mijenjanja muslimanskih imena i protjerivanja u Tursku, organizovani su kursevi za imame. Dr Ismail Cambasov navodi da su na tim kursovima predavači Kur'ani Kerima bili Svetoslav Duhovnikov (Mehmed Derviš), fikha Yosif Kirilov (Yusuf Kerimov) i islamske historije Ivaylo Cambasov (Ismail Cambasov).

Padom komunističkog režima u Bugarskoj 1990. godine oživljen je rad vjerskih ustanova. Dana 1. septembra 1990. godine na osnovu vladine uredbе na tradiciji srednjeg odsjeka *Medresetü'n-nüvvâb* osnovan je Nuvvab Imam Hatip Lisesi u Šumnu /Šumen. Na tradiciji višeg odsjeka osnovan je Islamski institut u Sofiji. Na taj način ponovno je ustanovljen kontinuitet islamskog obrazovanja u Bugarskoj među muslimanima koji su ostali u ovoj zemlji. Među muslimanima koji su emigrirali u Tursku ostali su brojni učenici nekadašnjih muderrisa iz *Medresetü'n-nüvvâb*. Jedan od njih dostavio je, nakon jedne konferencije u Istanbulu, knjige dr Ismaila Cambasova autoru ovog osvrta.

Fikret Karčić

Medresetü'n-nüvvâb danas: tradicija i sadašnjost